

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1251
Toplantı Tarihi/Sayısı : 17.10.2023/37
Karar Numarası : 2023/798
Başvuran : İ.C.
Başvuran Vekili : -
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektörlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Üniversite kaydının yapılmadığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İşletme Anabilim Dalı'nda doktora yaptığını ve tez aşamasında olduğunu,

b. Ağustos 2016 tarihinde tutuklandığını, Üniversiteye kayıt dondurma talebinde bulunduğunu ancak reddedildiğini, iki dönem kayıt yaptırmayınca öğrenci kaydının 28/2/2018 tarihinde silindiğini,

c. 5/7/2022 tarihinde öğrenci affı geldiğini, kayıt yaptırmak için Üniversiteye başvuruda bulunduğunu ancak yaklaşık bir sene boyunca geri dönüş yapılmadığını,

ç. Terör suçu nedeniyle kaydı silinenlerin af kapsamı dışında tutulduğunu, kendisinin kayıt silinme sebebinin suçundan ziyade iki dönem kayıt yaptırmama olduğunu, cezasının onanma tarihinin 15/9/2021 olduğunu iddia etmekte ve Üniversiteye kaydının yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Rektörlüğünden alınan yazılı görüşte özetle; başvuranın, af başvurusu evrakları arasında olması gereken *arşivli adli sicil kaydı belgesi* olmadığı için af başvurusunun kabul edilmediğini belirtmektedir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle; af başvuru dilekçesine *arşivli adli sicil kaydı belgesini* eklemediğini, konuyu vasisiyle görüşeceğini, hürriyeti kısıtlı olduğu için durumun tarafına bildirilmesi gerektiğini, eğitim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde "*İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme*

mekanizması olarak görev yapmak.” , (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesine göre;

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda;

a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir.”

7. Aynı Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesine göre;

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. Başvurunun esasının incelenebilmesi için ilk olarak Kurumun, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde Ulusal Önleme Mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu görev kapsamında kalıp kalmadığı değerlendirilmelidir.

10. 6701 sayılı Kanun’un genel gerekçesinde Ulusal Önleme Mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

11. OPCAT’in 19’uncu maddesi uyarınca; ulusal önleme mekanizmaları özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunmalarını güçlendirmek amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek; Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak, özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamelenin ve koşullarının iyileştirilmesi amacıyla ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da küçültücü muamele ya da cezanın önlenmesi için ilgili makamlara tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

12. Somut olayda başvuran Üniversiteye kaydının yapılmadığını ileri sürmektedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)’nin Ek 1 No.lu Protokolü’nün 2’nci maddesine göre; "Hiç kimse eğitim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana

ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir."

13. Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 2'nci maddesi, Sözleşmeciler Devletlere belli eğitim kurumlarını kurma veya destekleme yükümlülüğü getirdiği şekilde yorumlanamayacak olsa da, bu tür kurumları kuran bir Devletin bu kurumlara etkin erişimi sağlama yükümlülüğü bulunmaktadır. Başka bir deyişle, belirli bir zamanda mevcut eğitim kurumlarına erişim, Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 2'nci maddesinin birinci cümlesinde yer alan eğitim hakkının ayrılmaz bir parçasıdır (Bkz. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *Velyo Velev/Bulgaristan*, B. No: 16032/07, 27/5/2014, para. 26; AİHM, *Mehmet Reşit Arslan ve Orhan Bingöl/Türkiye*, B. No: 47121/06, 13988/07, 34750/07, 18/6/2019, para. 51).

14. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Eğitim ve öğrenim hakkı ödevi*" başlıklı 42'nci maddesine göre; "*Kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. (...)*" Anayasa Mahkemesi (AYM); AİHS gibi Anayasa'nın da devlete, ceza infaz kurumlarındaki mahpuslara eğitim-öğretim imkânı sağlanması yönünde pozitif bir yükümlülük yüklediğini belirtmiştir. Bununla birlikte 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ve ilgili diğer düzenleyici işlemlerde mahpuslar için eğitsel, kültürel ve sosyal faaliyetlerin önemi vurgulanarak bu tür faaliyetlerin mahpusların topluma kazandırılmasındaki önemini ortaya konulduğunu, yasal olarak devletin mahpuslara ceza infaz kurumunun imkânları çerçevesinde eğitim ve öğretim sağlama yükümlülüğü altına girdiğini eklemiştir. Bu kapsamda AYM, ceza infaz kurumlarında mahpusların eğitime erişimlerine yönelik müdahaleleri Anayasa'nın 42'nci maddesi çerçevesinde incelemiştir (Bkz. AYM, *Mehmet Reşit Arslan ve Diğerleri*, B. No: 2013/583, 10/12/2014, para. 72; AYM, *Mehmet Ali Eneze*, B. No: 2017/35352, 23/5/2018, para. 28; AYM, *Ahmet Karakaş*, B. No: 2017/6293, 28/11/2018, para. 81; AYM, *Barış Yiğit*, B. No: 2016/67924, 7/9/2021, para. 29; AYM, *Gökhan Erol*, B. No: 2020/4987, 12/1/2023, para.17.). Açıklanan mevzuat ve içtihatlar doğrultusunda başvuranın iddialarının işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline yönelik olmadığı ve eğitim hakkı kapsamında kaldığı değerlendirilmektedir.

15. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

16. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ve içtihatlarla birlikte ele alındığında; Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi alanına girmediği değerlendirilen başvurunun Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

17/10/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Afişan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi